

PERTTI JARLA
FINGERPORIIN

KOKO KUVA

10



Suorastaan kiero

LIKE

© Pertti Jarla & Like Kustannus /
Kustannusosakeyhtiö Otava 2022

LIKE

Like Kustannus
Helsinki
www.like.fi

ISBN 978-951-1-42105-4

OTAVA
KIRJAPAINO
Keuruu 2022



FINGERPORI KÄY KAUPAKSI

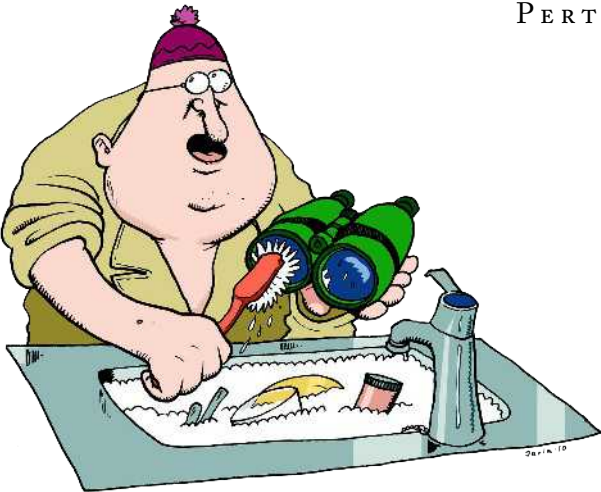
Fingerporin hahmot elävät omaa elämäänsä ruutujen ulkopuolellakin. Niillä on mainostettu muun muassa olutta, simaa, pysäköintikiekkoja, vaatteita, tuulilasipesuainetta ja teelaatuja. Fingerporiin on vaikea olla törmäämättä muuallakin kuin päivän lehden ääressä. Mitä Pertti Jarla itse tuumii mainonnasta ja sen tuomasta näkyvyydestä?

”Mainontaan tulin tutustuneeksi joskus lapsuuskaisena, säännöstellympinä aikoina. Silloin samat mainokset pyörivät vuosikaupalla, ja ne oppi ulkoa. Pientä kateuttakin ne herättivät, eivät toki kaikki. Jotkut Iittalan pahkalasit eivät kiinnostaneet, Anttilan luetteloiden leluosastot kyllä. Mainoksissa näki ihmisiä ja asioita, joiden olemassaolosta

AINE:

Unelma-ammatti





ei aiemmin ollut tietoaakaan. Esimerkiksi Sleepy Sleepersit ovat kertoneet, miten amerikkalaista elämäntyyliä kuvaavat mainokset edustivat aivan erilaista maailmaa. Eivät enää, mutta silloin aikoinaan Suomikin oli toisenlainen.”

”Sarjakuvalehdissäkin oli omat mainoksensa, joten kyllä niitä on tullut tutkittua, aikuisena toki vakavammalla mielellä. Itse osallistuin lukioaikana Nastolan seurakunnan kampanjaan. En muista enää mikä aihe oli, mutta tuli maalattua oikein guassiväreillä juliste. Toteutin sen kaverin kanssa, kun itse en ollut muuten niin aktiivinen seurakuntalainen. Siinä oli jonkinlainen ristiretkeläisritari, ja lisäsin siihen goottilaistyyppiset kirjaimet, joista koostui teksti ”Be strong”. Se oli jokin sen aikainen muotislogani. Kirkolle tein siis ensimmäisen mainokseni, ja sain palkkioksi värisetin, joka oli silloin arvokasta tavaraa”, Jarla muistelee.

”Myöhemmin, 1990-luvulla tein Antifalle bannerin. Katselin innokkaasti televisiosta miten antifantit marssivat bannerini mukanaan. Kun ryhdyin piirtämään firmoille koulutusmateriaaleja, tein niitä aluksi yritysten sisäiseen käyttöön, eli ulospäin ne eivät näkyneet. Varsinaisia mainoksia en tehnyt melkein lainkaan. Siinä kävi itse asiassa niin, että kun esimerkiksi mainosfirmat näkivät piirroksiani,

sieltä alettiin kysyä voisinko tehdä heille mainoksia. Kokeilin, mutta tuntui, että ”ei tämä nyt... ei näin”, tässä ei ole ”sitä jotain”. En tavoittanut mielestäni sitä, mitä nämä mainoshessut halusivat.”

”Vuokratuvalle piirsin niin paljon koulutusmateriaalia, että he teettivät minulla sitten myös mainossarjakuvia. Myin isoja, sanomalehden kokoisia mainossarjoja heille kertakorvauksella, koska olin tottunut siihen, ettei minun jutuillani juuri ole kertakäyttöä pitempää elinkaarta. Asia sovittiin siten, eikä siinä sen kummempaa. Kun Fingerpori tuli tunnetuksi, vanhoja sarjojani ryhdyttiin pyörittämään ahkerasti lehdissä, mutta sovittu mikä sovittu.

Olen vasta paljon myöhemmin oppinut miten hinta- ja sopimustekniset asiat hoidetaan.”

”Metalliteollisuuden palveluyritys BP Asennus työllisti minua paljon, kuvitin heille muun muassa yhden pilkkikilpailun, eli vietin päivän jäällä piirtäen pilkkijöitä. Tein BP:lle myös viestintämateriaalia, mutta vähemmän mitään varsinaista mainontaa. Isojen mainoskampanjoiden teko on itse asiassa melko hidasta ja turhauttavaa työtä, enkä ole sellaisissa juuri ollutkaan mukana. Itse olen kyllä esiintynyt mainoskuviissa mallina, mutta en muuten osallistunut kampanjoiden tekoon.”

Hupia keski-ikäisille

”Fingerporin hahmoilla on tehty kaikenlaisia pienempiä mainoshommia. Jorma Suoro -hahmoa ei kumma kyllä ole pyydetty mihinkään mainokseen. Eikä Asko Vileniustakaan, toistaiseksi... Yleensä Rivo-Riitta tai Heimo Vesa ovat hoitaneet sellaiset urakat. Nytkin on meneillään eräs juomaprojekti, jossa Riitta poseeraa”, kertoo Jarla.



”Kun Fingerpori-olutta suunniteltiin, teetettiin tutkimus, voiko hahmoja yleensä käyttää, koska sarjakuvahahmojen käyttö alkoholimainonnassa ei ollut sallittua. Piti siis selvittää, onko Fingerpori ensisijaisesti lapsille ja nuorille suunnattu sarja. Tutkimus osoitti, että Fingerpori on enemmän aikuisten juttu, sitä lukevat pääasiassa 30–52 -vuotiaat, joten olutkampanja voitiin toteuttaa.”

Mainostajia saattaa vaivata myös tietynlainen arkuus, koska ikinä ei voi tietää, mitä Fingerporissa saattaa tapahtua. Tilanne aaltoilee, välillä on oltu vapaamielisempiäkin.

”Jorma Suoron hahmo syntyi... ehkä katkeruudesta? No ei sentään. Alkuvuosina Fingerporissa oli lähinnä peruskilttejä hahmoja. Toin mukaan Pahani Julmun ihan kontrastin takia, kuten Aku Ankassakin on pahoja tyyppejä. En muista ihan tarkalleen, mitä strippiä varten Suoro syntyi. Ajatuksena ei ollut tuoda sarjaan mitään superrikollista, vaan arkisella tavalla epämiellyttävä tyyppi. Mieleen tuli vitsejä, jotka tuntuivat tarvitsevan sellaista henkilöä, joka on eri tavalla ärsyttävä kuin muut hahmot. Suorolle ei alkuun ollut kovin paljon käyttöä, se on ollut pikkuvirkamies, autokauppias ja kiinteistönvälittäjä. Olin tehnyt jonkin verran mainoksia lahtelaiselle kiinteistönvälitysfirmalle, jossa veljeni työskenteli. Suorosta tuli sitä kautta eräänlainen anti-mainostaja, jossa kiteytyvät kaikki pahimmat epäluulot joita ihmisillä voi kiinteistönvälitystä kohtaan olla.”

Politiikkaa pilalla

Fingerporissa on tasapuolisesti pilkattu kaikkia poliittisia tahoja, mutta Jarla lähti kuitenkin mukaan tukemaan Pekka Haaviston presidenttikampanjaa.

”Se sai alkunsa yhteisen tuttavamme kautta. Yhteiskunnallisesti ja poliittisesti aktiivinen vanha koulukaverini pyysi minua mukaan yhdeksi kampanjan tukijaksi. Sitten kävi kuten kävi, Sauli Niinistö voitti, varmaankin minun kuvieni takia”, Jarla naurahtaa.

”Mieleeni ei tule muita poliittisia kampanjoita, joihin minua olisi pyydetty mukaan. On tosin niinkin, että kun saan hirveät määrät sähköpostia, olen joskus saattanut missata projekteja. En ole

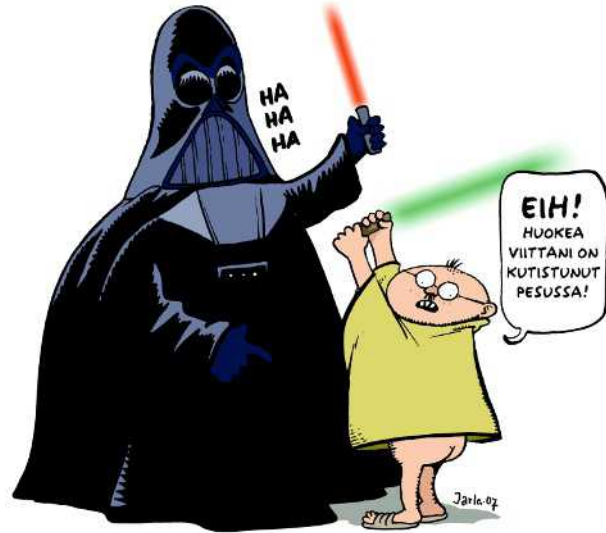
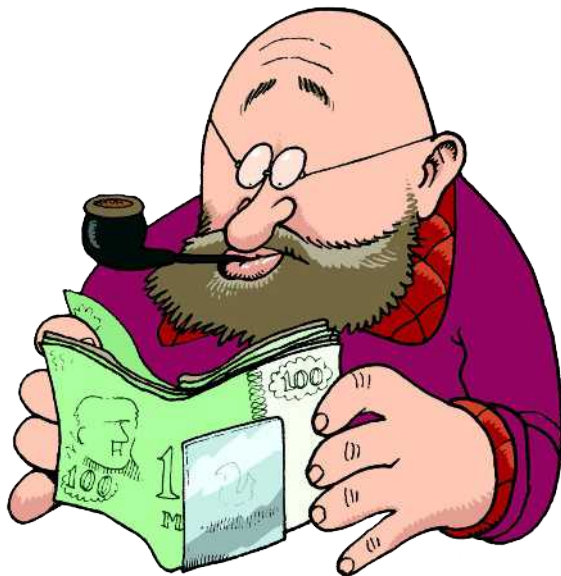
vain huomannut, että minut olisi haluttu lyhyellä ajalla mukaan tekemään jotakin mainoskuvia. Viimeksi kuntavaalien aikaan kävi niin, että eräät ehdokkaat käyttivät Fingerporia kampanjoissaan. Sellaiseen pitää toisinaan puuttua, että jos ei sentään ilman lupaa tehtäisi tällöistä. En suosi siinä suhteessa mitään puoluetta. Joskus joku on pyytänyt lupaa, ja saanutkin sen, mutta siitä on aikaa.

Eniten Fingerpori-strippejä on käytetty opetus-tarkoituksissa ja joskus yhteiskunnallisissa kampanjoissa. Silvia Modigille piirsin yhteen eurooppalaiseen kampanjaan Modig-sarjakuvan.”

Jarla lupaa, että kaikki puolueet voivat vapaasti tilata tai ainakin tiedustella häneltä piirroksia. Fingerporin hahmojen pitää kuitenkin saada säilyttää oma identiteettinsä.

”Ehkä olen näissä asioissa hieman vähemmän jyrkkä kuin aikaisemmin, kyllä sitä aina jotakin keksii”, Jarla aprikoi.

Joskus esimerkiksi baarien seiniin on maalattu finger-hahmoja, ja vasta jälkikäteen tiedustellaan, oliko se sopivaa?



”Olen oppinut, että on olemassa sellainenkin asia kuin ilmainen mainos, ja johonkin pisteeseen asti sitä kannattaakin hyödyntää. Kunhan ei tule hyväksikäytetyksi. Mutta jos jossakin baarissa tai kahvilassa laitetaan Fingerpori-strippejä tiskin koristeeksi, niin sehän on vain hyvää mainosta. Mutta jos vaikka jokin iso kauppakettu käyttäisi Heimo Vesaa lupaa kysymättä, siihen puututtaisiin, koska onhan sellaisilla firmoilla varaa maksaakin. PIB-syndikaatin ja Hesarin lakimiehet huolehtivat niistä tapauksista.”

Netissä Fingerpori-strippejä levitetään varsin vapaasti, mutta jos joku laittaa niitä säännöllisesti sivuilleen jossa on myös mainoksia, sitä ei saa tehdä maksamatta rojalteja. Kaupalliseen käyttöön tarvitaan aina lupa.



Ei raastupaan

Varsinaisissa Fingerpori-stripeissä ei mainostamista harjoiteta, yleensä kyse on enemmän vastamainonnasta. Puolestaloukkaantumista on joskus tapahtunut, ja Helsingin Sanomien toimitus halusi kerran muuttaa todellisen firman nimen fingerporilaiseksi. Itse firmat eivät ole koskaan nostaneet mitään äläkkää yhtiölleen tai sen tuotteille naureskelusta.

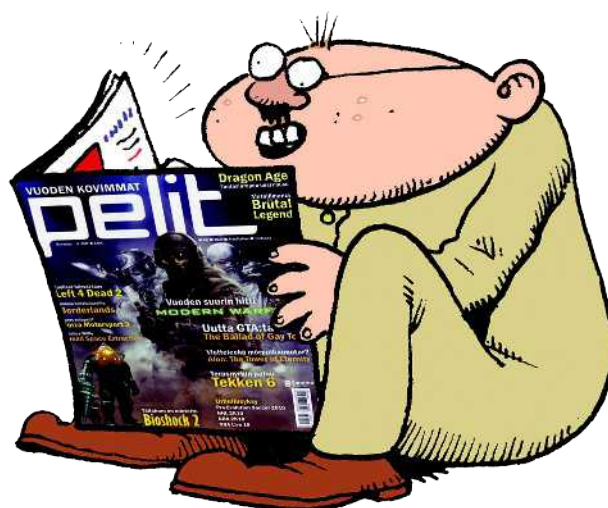
”Firmat voivat syyttää itseään, jos ilmenee syytä irviä niiden toimintaa. Olen yhä rohkeammin käyttänyt sarjassa todellisten yhtiöiden nimiä. Jos pitää piirtää tietokone, voin laittaa sen kylkeen IBM:n tai Applen logon, niin lukija tajuaa heti mistä laitteesta on kyse. Naljailu on tietenkin eri asia”, Jarla toteaa.

Oikeusjuttuja ei ole nostettu, sen sijaan joskus on kiiteltykin. ”Kun tein stripin, jossa Heimo luki lehdestä terroristiuutisen, ”Vankeutta iskun suunnittelijoille”, huonekalufirmassa pidettiin siitä

kovasti. Sain heiltä jakkaran, joka minulla on edelleen käytössä.”

Nokian seurakunta tilasi Fingerpori-strippejä omaan käyttöön ja printtasi niistä jättilakanoita. Tampereella erään kerrostaloyhtiön seinä koristaa Fingerpori-muraalien muodostama strippi, jossa ufot ”tempaisevat” Heimon.

”Kävin seinämaalauksen vihkimistilaisuudessa, ja siellä minulle osoitettiin joukko ihmisiä, jotka





olivat protestoineet hanketta vastaan, keränneet adressin. Harmaa seinä olisi ollut ilmeisesti enemmän heidän mieleensä. Olihan seinämaalauksillekin yllätys, olin kuvitellut että kuvat olisivat olleet seinillä vaikkapa puoli vuotta, ja sitten ne olisi poistettu. Mutta projektin tekijät esittelivätkin minulle, miten olivat hankkineet vuosien ajaksi maaleja kuvien korjailuun. Se oli hätkähdyttävää.”

Joskus Fingerporin hahmoja ja Jarlaa itseään on pyydetty eri tapahtumien suojelijoiksi, tosin korona-aikana pyynnöt ovat vähentyneet.

”Pöhinää on ollut vähemmän. Toivon mukaan se taas lisääntyy. Osallistun mielelläni tapahtumiin, mutta esimerkiksi Neljän tähden illallinen -ohjelmaan en lähtenyt. Minun kaltaiselleni ihmiselle ehkä hirvein mahdollinen ajatus on, että kotiin tulisi ihmisiä arvostelemaan kokkaamistani ja asuntojeni siisteyttä. Kirjamesseilla eräs ohjelmaan osallistunut kertoi minulle, ettei hänkään oikeasti ketään kotiinsa päästä. Hän oli lainannut kaverinsa kämppää, ja tämä kaveri laittoi myös ruuat.”

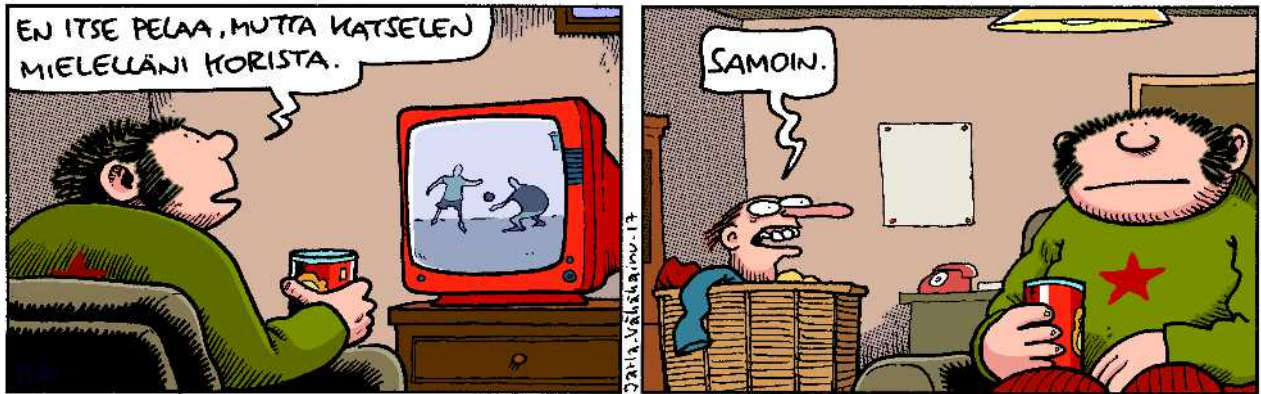
”Yllätyin myös, kun näin kuvani Seiskassa. Olin Töölöntorilla kahvilla, ja jutun pointti oli, että minulla oli päälläni nahkatakki, vaikka oli kuumaa. Jonkun kaljoittelukuvan olisin tajunnut, mutta että nahkatakkin käytöstä tehdään juttu! Toki

tunnen pääseväni vähemmällä kuin eräät tietämäni julkkikset.”

”Vielä, mitä mainontaan tulee, niin Fingerpori-elokuvan promootion yhteydessä tuli kierrettyä Suomea. Näin paljon leffateattereita ja tein elokuvajulisteeseen taustan, se oli hauska kokemus. Paljon on ollut kaikenlaisia pieniä projekteja. Yksi kiinnostava hanke oli Fingerpori-lapio. Sellaista pyydettiin, aikoja sitten, mutta hankkeesta ei sittemmin kuulunut. Pelkäänpä, että se jää tekemättä”, Jarla pahoittelee.

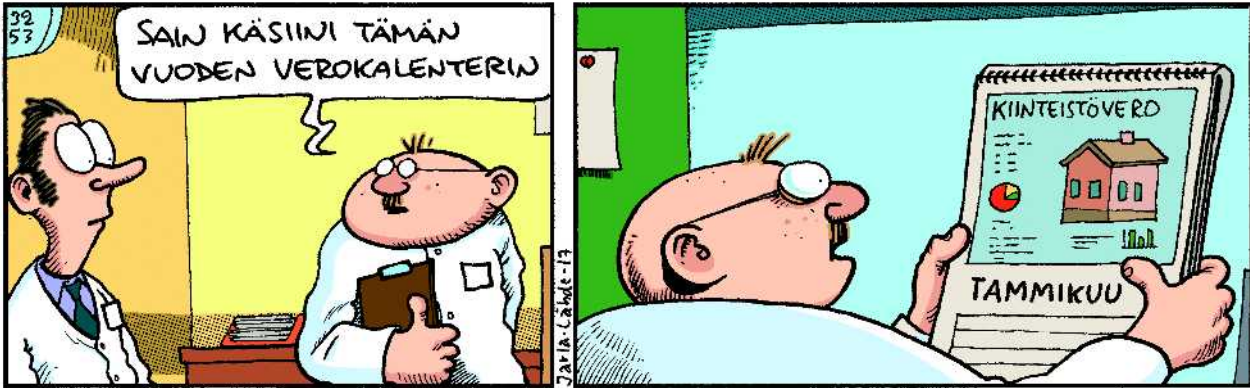
Vesa Kataisto






Suoron suuhun voi laittaa lauseita jotka olisivat muuten helposti liian loukkaavia.





 Iki vanha idea, jonka sain toteutettua vasta tässä.

